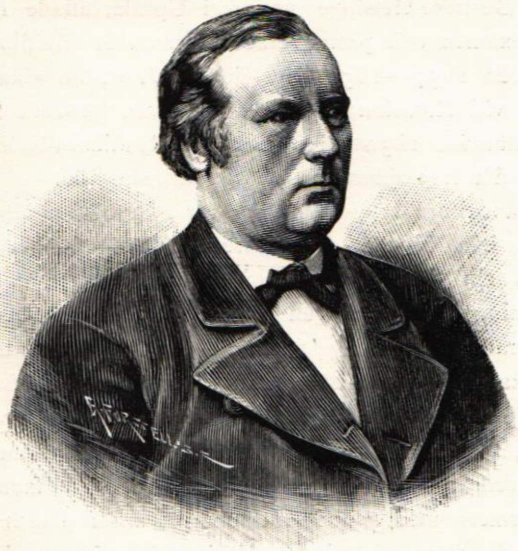

†

JOHAN ALFRED WISTRÖM.

Ehuru Entomologiska Föreningen ännu ej upplefvat mer än 17 år har hon dock redan genom döden förlorat flera af de medlemmar, som vid hennes stiftelse med glädje emottogo kallelsen att inträda i den unga föreningen och genom sin anslutning till hennes sträfvanden uppmuntrade dem, som hade att öfvervinna de första årens svårigheter.

Äfven under det nu snart afslutade året har Föreningen tyvärr förlorat en af dessa trogna och intresserade medarbetare. Adjunkten vid Hudiksvalls högre elementarläroverk, R. W. O. Fil. D:r J. A. Wiström afled nämligen efter endast några dagars sjukdom den 5 juli 1896 å sitt sommarställe Lingarö utanför Hudiksvall.

Wiström föddes den 28 augusti 1830 i Gefle, där fadern var åkare. Efter att hafva genomgått Gefle skola inskrefs W.

1851 i Gestrike-Helsinge nation i Upsala, aflade 1857 filosof. kandidatexamen och promoverades samma år till filosof. doktor. Under åren 1857—1859 tjänstgjorde W. såsom vikarierande lärare dels vid Katarina och dels vid Klara läroverk i Stockholm samt utnämndes 1859 till adjunkt vid Hudiksvalls h. elementarläroverk, där han tjänstgjorde ända till sin död.

Redan tidigt synes W:s håg för naturalhistorien hafva vaknat, och han bibehöll sitt intresse för densamma oförändradt ända till sin död, äfven då på senare åren ett annat studium, fornforskningens, upptog en betydande del af hans lediga tid. Såsom gradualafhandling försvarade W. en uppsats med titel: »Botaniska och geologiska iakttagelser öfver Dalelfvens flodområde i Upland». De forskningar, med afseende på växternas utbredning, hvilka han sålunda påbörjat just i gränsområdet mellan den sydsvenska och den nordsvenska floran och faunan fortsatte han sedermera med stor ifver inom provinsen Helsingland och i angränsande delar af Dalarne, Herjeådalen, Jämtland och Medelpad. För detta ändamål besökte han under sommarferierna olika delar af provinsen samt isynnerhet de mera aflägsna och mindre kända gränstrakterna inom Loos, Färila, Bjuråkes och Hassela socknar.

Resultaten af dessa undersökningar af Helsinglands flora finnas nedlagda i två afhandlingar med titel: Botaniska iakttagelser under vandringar inom Ljusnans floddal (i Hudiksvalls Elementarläroverks program för 1864) samt Helsinglands fanerogama växter och ormbunkar. Gefle, 1867. 8:o.

Redan före sin ankomst till Helsingland hade W. idkat entomologiska studier samt medförde till Hudiksvall en mindre samling af insekter (hufvudsakligen skalbaggar), som af honom insamlats i Upland och Stockholmstrakten. Provinsen Helsingland, som förut aldrig blifvit undersökt af någon entomolog, erbjöd nu ett synnerligt tacksamt fält för entomologiska studier, och W. var ej sen att börja anlägga en samling insekter från provinsen. Dessa studier togo under midten och senare hälften af 1860-talet ökad fart, sedan några af hans lärjungar samt dåvarande inspektoren vid Iggesunds bruk A. WÅNGDAHL äfven börjat att lifligt intressera sig för entomologien. Insekter, hufvudsakligen skalbaggar och fjärilar, insamlades nu flitigt under ut-

flykterna till landskapets olika delar, och W. såg sig härigenom i stånd att 1871 utgifva en förteckning öfver »Provinsens Helsinglands MACROLEPIDOPTERA» (Läroverksprogr.). Denna förteckning upptager 53 arter dagfjärilar, 13 skymningsfjärilar, 41 spinnare, 65 nattflyn och 73 mätarefjärilar, tillsammans alltså 245 arter. Ehuru sedermera äfven rätt många andra arter blifvit funna inom provinsen, lämnar dock denna förteckning en ganska god bild af Helsinglands fjärilfauna samt visar, att provinsen liksom för botanisten så äfven för entomologen är af stort intresse, enär flera arter inom densamma hafva syd- eller nord-gränsen för sitt utbredningsområde. Då afhandlingen utgafs fanns intet arbete öfver våra nattflyn och mätarefjärilar, ej ens någon förteckning öfver de dittills i Sverige funna arterna, och arternas bestämning var derföre förenad med ganska stort besvär. Det oaktadt är förteckningen mycket tillförlitlig med afseende på arternas bestämning och torde på sin höjd innehålla ett par mycket förlåtliga misstag.

Sommaren 1871 företog W., i sällskap med akademiadjunkten C. G. THOMSON i Lund, hvarvid äfven undertecknad, då nyblifven student, hade det stora nöjet att medfölja, en botanisk och entomologisk resa öfver Sundsvall och Östersund till Åreskutan samt trakterna omkring Skalstugan vid riksgränsen. Under denna resa blefvo Jämtlands fjälltrakter för första gången närmare undersökta i entomologiskt hänseende samt flera insektarter anträffade, som förut endast varit kända inom vårt land från dess nordligaste delar. Under de följande årens sommarferier företog W. upprepade resor till olika delar af vårt land samt äfven till utlandet dels i rent naturhistoriskt syfte, dels för att vårda sin hälsa. Äfven i senare fallet sökte han emellertid att så långt krafterna det medgåfvo begagna tillfället att äfven göra naturhistoriska samlingar. Bland dessa resor må nämnas till Gotland 1873, till Medevi 1875, till Karlsbad 1884, till Jämtland 1888 och 1889 samt till Dalarne, Östergötland och Nerike.

När den om Helsinglands fornminnen så högt förtjänte kontraktsprosten LARS LANDGREN år 1876 blifvit utnämnd till biskop i Hernösands stift, utsågs W. till hans efterträdare såsom ordförande i Helsinglands fornminnessällskap. I denna egenskap ver-

kade han sedan ända till sin död ifrigt för bevarandet af provinsens fornminnen och för spridandet af kunskap om dem bland dess befolkning. Det är ej här platsen att närmare redogöra för hans verksamhet såsom ordförande i fornminnessällskapet. Vi vilja endast påminna därom, att denna verksamhet fick sitt erkännande därigenom, att W. 1872 kallades till korresponderande ledamot af K. Witterhets-, Historie- och Antikvitets-Akademien.

När W. tillträdde sin befattning såsom lärare vid Hudiksvalls elementarläroverk ägde skolan inga eller högst obetydliga naturhistoriska samlingar. Nu däremot lämnar han sin efterträdare i arf ett museum, som tillfullo torde motsvara ett läroverks behof samt dessutom i flera hänseenden, särskildt med afseende på fågelsamlingen[1], kan betraktas såsom ett provinsial-museum, hvilket lämnar en fullständig bild af de former, som förekomma inom landskapet. De flesta af dessa föremål har W. själf ej allenast insamlat, utan äfven preparerat.

W. var en flärdfri och anspråkslös man med enkla vanor, som arbetade och studerade ej för att vinna yttre utmärkelse, utan emedan ett lefvande intresse och kärlek till naturen dref honom att göra det. Han omfattade därför också med synnerlig värme och intresse de lärjungar, som hyste håg för hans ämne, och gjorde allt hvad i hans förmåga stod för att uppmuntra och hjälpa dem i deras studier. Undertecknad, som näst sin fader har honom att tacka för den första handledningen vid naturens och särskildt insekternas studium, skall därför också alltid bibehålla den gamle läraren i ett kärt och tacksamt minne.

W. var från och med detta år berättigad till pension och hade för afsikt att sedermera bosätta sig i Stockholm för att då helt och hållet kunna ägna sig åt sina älsklingsstudier samt få tillfälle att utbyta tankar med andra, som intresserade sig för samma sak. Efter vårterminens slut utflyttade han som vanligt med sin familj till Lingarö vid Hudiksvallsfjärden, men ämnade endast stanna där några dagar för att sedan resa till någon badort för att sköta sin hälsa. Kort efter utfflyttningen angreps han

[1] Resultaten af sina iakttagelser öfver Helsinglands fåglar har W. offentliggjort i en afhandling med titel: Ornithologische Beobachtungen aus der Gegend um Hudiksvall, införd i Bihanget till Vet. Akademiens Handl. B. 13 Afdeln. 4 N:o 3: 7. 1887.

emellertid af en svår luftrörskatarr, som småningom förvärrades så, att han till sist måste intaga sängen. En förbättring tycktes vilja inträda i början af juli, men sedermera förvärrades igen det onda, och den 5 juli kl. 3, 30 afled han stilla och lugnt, troligen på grund af hjärtförlamning.

W. ingick den 8 augusti 1874 på Löfvesund i närheten af Stockholm äktenskap med GUSTAFVA COLLIN och ägde med henne 3 barn, (ALFRED EMANUEL f. 18/8 1877; LAURA KRISTINA MAGDALENA f. 7/8 1880 samt LARS HARALD WILHELM f. 22/4 1883), hvilka nu stå sörjande vid hans bår.

Chr. Aurivillius.

TERMITEN AUS KAMERUN

VON

D:R YNGVE SJÖSTEDT.

Vorläufige Beschreibungen der in der von Kamerun mitgebrachten Termiten-Sammlung befindlichen neuen Arten, von denen geflügelte Imagines vorliegen.

Eutermes fungifaber n. sp.

E. atroci (SMEATH) similis sed alis minoribus, prothorace antice non exciso distinguendus.

Imago alata: Nigricans capite parvo, rotundato, plano; ore pedibusque pallidis; antennis brunneis, albo-annulatis, 16-articulatis; ocellis nigris; ventre medio pallidiore; alis fuliginosis, subcosta nigricante; prothorace quadrangulari, antice elevato, medio non exciso, postice angustiore medio haud incurvato.

Long. c. alis 14, 5—15; corp. 7—7,5; expl. alar. 26—27, long. alæ 12—13, lat. alæ 3 mm.

Kamerun, Kitta, Bonge, N'dian, Ekundu, Itoki 1890—92.